

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародної торгівлі,
митної справи та фінансових технологій

Протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **всі**
Спеціальність **всі**
Освітній рівень **третій (освітньо-науковий)**
Освітня програма **всі**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
д.е.н., професор

підписано КЕП

Юрій ІВАНОВ

Завідувач кафедри
міжнародної торгівлі,
митної справи та фінансових
технологій

Вікторія ТИЩЕНКО

Харків
2024

ВСТУП

В сучасних умовах підприємства є однією з найбільш потужних рушійних сил економіки будь-якої країни. Серед факторів, які обумовлюють розвиток підприємств та підприємництва чільне місце займають умови оподаткування, адже вони визначають результати діяльності платників податків.

Податкова система України перебуває на етапі удосконалення, що передусім пов'язано із прийняттям Податкового кодексу України (та повсякчасним корегуванням його норм). Відтак в сучасних умовах господарювання одним з найбільш складних питань є оподаткування підприємницької діяльності та відображення в податковому обліку наслідків здійснення різних видів господарських операцій, які здійснюються платниками податків.

В умовах постійних змін, які відбуваються у податковому законодавстві, суб'єкти підприємництва мають ретельно слідкувати за цими змінами. Такі зміни не дозволяють суб'єктам підприємництва ефективно здійснювати процеси стратегічного та податкового планування.

Тому, дисципліна «Оподаткування суб'єктів підприємництва» має допомогти здобувачам у вивченні особливостей оподаткування підприємницької діяльності, формуванні стратегії поведінки з контролюючими органами в сфері оподаткування, складанні податкової документації та визначенні податкових зобов'язань для виконання податкового обов'язку.

Під час засвоєння даної дисципліни здобувачі навчатимуться застосовувати на практиці теоретичні знання з економіки підприємства, бухгалтерського обліку, фінансів підприємства, використовувати у практичній діяльності методи визначення податкових зобов'язань та різні способи складання та подання податкової звітності.

При розробці програми навчальної дисципліни враховано рекомендації щодо компетентнісно-орієнтованого підходу до навчального процесу.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота здобувачів з економічною літературою, нормативними актами та інтернет-джерелами.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів системи теоретичних основ та практичних вмінь та навичок щодо оподаткування суб'єктів підприємництва, розрахунку податкових зобов'язань та складання податкової звітності за різними податками та зборами.

Основними завданнями дисципліни є:

характеристика загальних засад оподаткування підприємницької діяльності;

формулювання сутності та види податків;

знання структури, прав, функцій та обов'язків контролюючих органів в сфері оподаткування;

вміння визначати суму податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ та складати податкову декларацію;

вміння визначати суму податкових зобов'язань з акцизного податку,

податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб та інших податків та зборів та складати податкові декларації;

обґрунтування переходу суб'єкту підприємництва на спрощену систему оподаткування;

здійснення обліку та складання податкової документації з єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Вміти характеризувати загальні засади оподаткування підприємницької діяльності	Здатність визначити складові оподаткування підприємницької діяльності
Формулювати ключові аспекти оподаткування суб'єктів підприємництва	Здатність узагальнювати наукові підходи до оподаткування суб'єктів підприємництва
Визначати обсяг податкового навантаження суб'єктів підприємництва	Здатність обчислювати суму податкових зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності та складати податкову звітність за різними податками та зборами
Обґрунтовувати доцільність переходу на спрощену систему оподаткування, облік та звітності	Здатність планувати доходи та витрати суб'єкта підприємництва для визначення найбільш прийнятної системи оподаткування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади оподаткування підприємницької діяльності та оподаткування непрямими податками

Тема 1. Теорії та концепції сучасного підприємництва.

Поняття «підприємництво» та види суб'єктів підприємницької діяльності. Види суб'єктів підприємництва. Великі платники податків. Державна реєстрація підприємництва. Ліцензування видів господарської діяльності. Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Порядок отримання ліцензії для здійснення видів підприємницької діяльності. Вимоги до застосування реєстраторів розрахункових операцій суб'єктами підприємництва. Порядок обліку платників податків юридичних осіб. Електронний кабінет платника податку. Порядок обліку платників податку фізичних осіб-підприємців та самозайнятих осіб.

Тема 2. Наукові засади системи оподаткування в Україні

Наукові засади оподаткування. Основні теорії оподаткування. Основні поняття системи оподаткування (податок, збір, платіж). Функції та елементи

податків. Принципи податкового законодавства. Класифікація податків за різними ознаками.

Тема 3. Контролюючі органи в сфері оподаткування

Структура контролюючих органів в Україні: їх права та обов'язки. Організація контрольно-перевірочної діяльності контролюючих органів. Види податкових перевірок. Порядок допуску працівників контролюючих органів на підприємство для проведення перевірки. Порядок оформлення результатів перевірки та оскарження її результатів. Порядок вилучення документів у суб'єкта підприємництва. Права та обов'язки платників податків.

Тема 4. Податок на додану вартість

Платники ПДВ. Доцільність добровільної реєстрації платником ПДВ. Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників ПДВ. Методи обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ. Ведення податкової документації при обліку податку на додану вартість. Реєстрація податкових накладних в Єдиному реєстрі. Бюджетне відшкодування ПДВ: порядок отримання права на нього.

Тема 5. Акцизний податок

Порядок ліцензування та реєстрації платників акцизного податку. Вартість ліцензії на виробництво та / або реалізацію лікєро-горілочних та тютюнових виробів. Облік та звітність з акцизного податку. Мінімальні оптово-роздрібні ціни на лікєро-горілочну продукцію. Максимальні роздрібні ціни на тютюнові вироби. Порядок складання та реєстрації акцизної накладної. Маркування підакцизних товарів.

Тема 6. Мито

Сутність мита та його види. Поняття та принципи визначення митної вартості товарів. Порядок обліку та сплати митних платежів. Порядок складання митної вантажної декларації.

Змістовий модуль 2. Прямє оподаткування суб'єктів підприємництва

Тема 7. Податок на прибуток підприємств

Об'єкт оподаткування. Доцільність коригування фінансового результату. Види податкових різниць в обліку податку на прибуток. Основні засоби та порядок їх амортизації в бухгалтерському та податковому обліку. Трансфертне ціноутворення та контрольовані операції. Принцип «витягнутої руки».

Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб

Платники податку та податкові агенти. Облік єдиного соціального внеску у різних суб'єктів підприємництва. Право на податкову соціальну пільгу та його документальне підтвердження. Право на податкову знижку та його документальне підтвердження. Визначення податку на доходи фізичних осіб за різними об'єктами оподаткування. Документація, яку складають фізичні особи-підприємці та податкові агенти при обліку єдиного соціального внеску та податку на доходи фізичних осіб .

Тема 9. Інші прямі податки та збори в податковій системі України

Вимоги до обліку та звітності з екологічного податку. Вимоги до обліку та звітності з рентних платежів. Вимоги до обліку та звітності місцевих

податків та зборів.

Тема 10. Альтернативні системи оподаткування в Україні

Доцільність та порядок переходу суб'єктів підприємництва на спрощену систему оподаткування в Україні. Групи платників єдиного податку та вимоги до них. Облік доходів платниками єдиного податку. Ставки єдиного податку. Документація з єдиного податку для фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1.	Практичне заняття: Концепції сучасного підприємництва
Тема 2.	Практичне заняття: Наукові засади оподаткування суб'єктів підприємництва
Тема 3.	Практичне заняття: Взаємовідносини суб'єктів підприємництва з податковими органами
Тема 4.	Практичне заняття: Наукові підходи до межі реєстрації платниками ПДВ
Тема 5.	Практичне заняття: Наукові підходи до класифікації підакцизних товарів
Тема 6.	Практичне заняття: Критерії авторизованого економічного оператора в митному регулюванні
Тема 7.	Практичне заняття: Методи трансфертного ціноутворення
Тема 8.	Практичне заняття: Правила оподаткування сімейного бізнесу в ЄС
Тема 9.	Практичне заняття: Податки на багатство в ЄС
Тема 10.	Практичне заняття: Альтернативні системи оподаткування в зарубіжних країнах

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 10	Вивчення лекційного матеріалу, законодавчих та нормативно-правових актів
Тема 1 - 10	Підготовка до практичних занять
Тема 1	Написання есе
Тема 1 – 10	Підготовка презентації
Тема 1 – 10	Підготовка до контрольних робіт

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: лекція (Тема 1 – 5), проблемна лекція (Тема 6 – 10).
Наочні (демонстрація (Тема 1 – 10)).
Практичні (практична робота (Тема 1 – 10), есе (Тема 1)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

для дисциплін з формою семестрового контролю залік сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: тестові опитування за темами лекцій (20 балів), компетентнісно-орієнтовані завдання (40 балів), письмова контрольна робота (30 балів), презентація (5 балів), есе (5 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Регіональні аспекти митно-податкової політики [Електронний ресурс] : монографія / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найдено, В. В. Карпова [та ін.] ; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 247 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26221>

2. Financial support recovery and development of the economy of Ukraine : Monograph. / Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. N. Davydenko. – Verlag. SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2024. – 384 p.

Додаткова

3. Єфименко Т. І. Обґрунтування витрат використання концепції податкових витрат у пільговій політиці / Т. І. Єфименко, Ю. Б. Іванов, О. Є. Найденко // Фінанси України. - 2021. - № 8. - С. 7-23.

4. Іванов Ю.Б. Методичний підхід до вибору напрямів просторового розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану / Ю.Б. Іванов, О. Ю. Іванова // Бізнес Інформ. – 2022. - № 7. - С. 67-73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28227>

5. Найденко О. Є. Зарубіжний досвід здійснення моніторингу податкових витрат та перспективи його впровадження в Україні / О. Є. Найденко // Науковий погляд: Економіка та управління. – 2022. – №4(80). – С. 86 – 94. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28819>

6. Найденко О. Є. Обґрунтування переваг та недоліків оподаткування сімейних доходів / О. Є. Найденко, В. В. Карпова // Бізнес-навігатор. – 2022. – № 1 (68). – С. 120-126. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27666>

7. Ivanov, Yu., Tyshchenko, V., & Naidenko, O. Customs and tax aspects of the economic integration of Ukraine into the EU. *Development Management*, 2023. – 21(2), p. 20–29. doi: 10.57111/devt/2.2023.20.

8. Tyshchenko V. Substantiation of the stages of implementation of the tax expenditure concept / V. Tyshchenko, O. Naidenko // *Development Management*. – 2023. – 21(1). – P. 27-35. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29804>

Інформаційні ресурси

9. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tax.gov.ua/>

10. Оподаткування суб'єктів підприємництва. Сайт ПНС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=5321>

11. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>